

Citater

“Rimelig anerkendelse af videregående uddannelses kvalifikationer, studieperioder og realkompetence, herunder anerkendelse af ikke-formel og uformel læring, er væsentlige bestanddele af det europæiske område for videregående uddannelse, både internt og i global kontekst.”

Kommuniké fra Bologna-ministermødet i London, maj 2007

“Flere og flere studerende har lyst til at studere i udlandet og få et internationalt perspektiv med i bagagen. Det faglige og personlige udbytte er helt fantastisk. Men når de studerende vender næsen hjem igen, starter alt for ofte en besværlig kamp for at få anerkendt de udenlandske studiepoint. Her er der behov for, at der udvises stor fleksibilitet, så merit og anerkendelse ikke bliver bremseklossen, der får de studerende til at blive hjemme.”

Bologna-ekspert Kirsten Marie Kristensen, studerende

“Vi har store ambitioner for udviklingen af vores uddannelser i Danmark. Samtidig har vores virksomheder og forskningsinstitutioner brug for at tiltrække it-specialisten fra Bangalore og speciallægen fra Kiev. Centralt i hele dette billede står anerkendelsen af de udenlandske kvalifikationer. Aktørerne i denne vigtige proces er alle vores videregående uddannelsesinstitutioner.

I skal sikre den vigtige balance mellem en fair og rimelig anerkendelse af udenlandske uddannelseskvalifikationer på den ene side og opretholde den høje kvalitet af vores danske uddannelser på den anden side.”

Videnskabsminister Helge Sander

“Anerkendelse er ikke en europæisk, bureaukratisk term, men et helt centralt redskab til, at universiteterne kan være med til at løfte visionen om, at Danmark skal være leverandør af den rigtige, tilstrækkelige og kvalificerede arbejdskraft.”

Bologna-ekspert Dorte Salskov-Iversen, Vice President, Copenhagen Business School

“Lissabon-konventionen var en af forløberne for Bologna-processen. [...] Vi må ikke glemme, at hver gang vi taler om mobilitet, taler vi faktisk om behovet for anerkendelse. Hvis mobiliteten skal have fremgang, er vi hele tiden nødt til at vende tilbage til anerkendelsesspørgsmålet.”

Lesley Wilson, generalsekretær i European University Association

CIRIUS er en statslig styrelse for internationalisering af uddannelser og læringsmiljøer

www.ciriusonline.dk

Lissabon-konventionen og Bologna-processen

Anerkendelse af uddannelse på tværs af grænserne i det europæiske område for videregående uddannelse

I takt med at flere og flere studerende tager hele eller dele af uddannelsen i udlandet, bliver anerkendelse af uddannelseskvalifikationer og merit stadig vigtigere.

I denne brochure kan du læse mere om Lissabon-konventionen og Bologna-processen, to internationale initiativer, som har stor betydning for anerkendelse af udenlandske uddannelseskvalifikationer og merit i og uden for Danmark.

Lissabon-konventionen

Lissabon-konventionen fra 1997 skal lette den gensidige anerkendelse af adgangsgivende eksaminer, studieperioder og hele grader inden for videregående uddannelse.

Lissabon-konventionen bygger på to overordnede principper:

- Enhver ansøger skal have behørig adgang til at få foretaget en vurdering af sin udenlandske uddannelse. Ansøgningen skal behandles retfærdigt, uden diskrimination og på rimelig tid.
- En udenlandsk uddannelseskvalifikation (eller studieperiode) skal anerkendes på linje med en uddannelseskvalifikation (hhv. studieperiode) i værtslandet, medmindre der kan påvises væsentlige forskelle mellem de to. Det er den uddannelsesinstitution eller anden myndighed, der træffer afgørelsen om anerkendelse, der i givet fald skal påvise, at der er væsentlige forskelle.

Procedurerne og kriterierne skal være gennemskuelige, konsekvente og pålidelige.

Fakta om Lissabon-konventionen

- Konventionen blev vedtaget i Europarådet og UNESCO i april 1997.
- Dens fulde navn er: “Konvention om anerkendelse af kvalifikationer inden for de videregående uddannelser i Europaregionen”.
- Danmark var medunderskriver fra starten og ratificerede konventionen i 2003. Konventionen er lagt til grund for den danske lovgivning om vurdering af udenlandske uddannelseskvalifikationer.
- 47 stater har pr. 1. maj 2008 ratificeret konventionen, heriblandt 41 stater, som deltager i Bologna-processen. Konventionen dækker et større geografisk område end Europa, idet UNESCO's Europa-region også omfatter Nordamerika, Israel, Australien og New Zealand.

Hvis der ikke gives den ønskede anerkendelse, skal der gives en begrundelse. Desuden skal ansøgeren informeres om, hvad der skal suppleres med for at blive godkendt senere og have mulighed for at anke afgørelsen.

I et særligt afsnit om **flytninge** forpligter konventionen deltagerstaterne til at udvise fleksibilitet i anerkendelsen af flytninges kvalifikationer. Det gælder navnlig, når ansøgeren af gode grunde er forhindret i at fremskaffe eksamensbeviser fra hjemlandet. Her bør man tilbyde alternative procedurer, såsom foreløbig anerkendelse på grundlag af en tro og love-erklæring eller særlige prøver, hvor den enkelte kan demonstrere sine kompetencer.

Konventionen understreger betydningen af **information**. Ud over at ansøgeren selv har et ansvar for at fremlægge alle relevante dokumenter og oplysninger, forpligter konventionen bl.a. den uddannelsesinstitution, der udsteder eksamensbeviset, til at efterkomme anmodninger om relevant information.

Henstilling om kriterier og procedurer

Som opfølgning på Lissabon-konventionen vedtog konventionens deltagerlande (heriblandt Danmark) i 2001 en henstilling om kriterier og procedurer for vurdering af udenlandske kvalifikationer og studieperioder.

Henstillingen er henvendt til alle videregående uddannelsesinstitutioner og nationale myndigheder, der foretager vurdering og anerkendelse af udenlandske uddannelsespapirer. Den kan bruges som et redskab, når man vil give sine vurderingsprocedurer og -kriterier et eftersyn, og det opfordres man til at gøre med jævne mellemrum.

Vurderingskriterier

Henstillingen uddyber Lissabon-konventionens princip om, at en udenlandsk uddannelseskvalifikation skal anerkendes på linje med en kvalifikation i værtslandet, medmindre der kan påvises væsentlige forskelle. Det afgørende bør her ikke være den udenlandske uddannelses længde eller opbygning. I stedet bør man fokusere på de kvalitative aspekter. Det vil sige, om der er for betydelige forskelle med hensyn til:

- hvilket læringsudbytte uddannelserne giver,
- hvilken adgang uddannelserne giver til efterfølgende aktiviteter

- centrale elementer af fagindholdet, hvis de har betydning for læringsudbyttet eller adgangen til efterfølgende aktiviteter,
- uddannelsernes eller institutionernes kvalitet.

Man bør kun lægge vægt på forskelle, der er væsentlige i forhold til, hvad anerkendelsen skal bruges til. Det afgørende er med andre ord, om den udenlandske kvalifikation gør ansøgeren i stand til at udføre den aktivitet, der søges anerkendelse til.

Hvis forskellene er for store til, at man kan give fuld anerkendelse, bør man undersøge, om det er muligt at give anden, delvis eller betinget anerkendelse af den udenlandske kvalifikation.

Vurderingsprocedurer

- Ansøgeren skal have god information.
- Ansøgeren må ikke mødes med unødvendige krav, når det gælder for eksempel oversættelser, attestering, dokumentation og gebyrer.

Andre dokumenter knyttet til Lissabon-konventionen

Som opfølgning på Lissabon-konventionen er der vedtaget supplerende dokumenter med anbefalinger, der skal udbrede konventionens principper til andre typer eksaminer, som ikke direkte er knyttet til et af deltagerlandenes egne uddannelsessystemer:

- Henstilling om internationale adgangsgivende eksaminer (1999).
- Adfærdskodeks for transnational uddannelse (2001, revideret 2007).
- Henstilling om anerkendelse af fællesgrader, joint degrees (2004).

Endelig er der vedtaget en serviceerklæring for de europæiske anerkendelsesnetværk ENIC og NARIC (2004).

ENIC-netværket (European Network of National Information Centres on academic recognition and mobility) er Europarådets og UNESCO's anerkendelsesnetværk, som har til formål at informere om anerkendelse af udenlandske uddannelseskvalifikationer og om andre landes uddannelsessystemer.

Bologna-ministerrådet i Bergen, 2005, udtrykte sin støtte til Lissabon-konventionens supplerende dokumenter.

Læs mere om Lissabon-konventionen:

På CIRIUS' hjemmeside kan du finde Lissabon-konventionen og henstillingen om kriterier og procedurer i dansk oversættelse. Desuden er der links til de øvrige dokumenter, der er knyttet til konventionen. Se: www.ciriusonline.dk/ik

Bologna-processen – fra 1999 til 2010

Bologna-processen er betegnelsen for et samarbejde, som de europæiske ministre med ansvar for videregående uddannelse indledte i 1999. Målet er, at Europa udvikler sig til et fælles område for videregående uddannelse, hvor studerende, lærere og forskere frit kan bevæge sig over grænserne. Processen skal samtidig gøre europæiske uddannelser attraktive for studerende fra andre verdensdele.

I deklARATIONEN og de efterfølgende kommunikéer fra møderne i Prag (2001), Berlin (2003), Bergen (2005) og London

Bologna-processens 10 målsætninger

Bologna-processen sigter ikke mod at harmonisere de nationale uddannelsessystemer, men prøver at forbinde dem. Processens 10 målsætninger er:

1. at udvikle letlæselige og sammenlignelige uddannelsesbeskrivelser og eksamensbeviser
2. at udvikle en gradsstruktur med bachelor, kandidat og ph.d.
3. at udvikle et meritssystem baseret på ECTS
4. at fremme mobiliteten ved at fjerne anerkendelsesmæssige og administrative forhindringer
5. at fremme samarbejde om kvalitetssikring af uddannelse

Anerkendelse i Bologna-processen

Spørgsmålet om anerkendelse er blevet et vigtigt aspekt af Bologna-processen hen imod et fælles europæisk område for højere uddannelse, som skal være en realitet i 2010.

Kun hvis den gensidige anerkendelse af uddannelserne fungerer, kan man internationalisere uddannelsessystemerne og fremme uddannelsessøgendes, forskeres og arbejdstageres mobilitet over landegrænserne. Derfor har de seneste ministerrådet i Bologna-processen understreget betydningen af, at alle deltagerlande også tilslutter sig Lissabon-konventionen.

Op til Bologna-ministerrådet i London maj 2007 blev landenes indsats blandt andet målt på, om de havde ratificeret Lissabon-konventionen og levede op til dens grundprincipper.

(2007) har ministrene udtrykt en fælles vilje til at arbejde for ti hovedmålsætninger (se boksen).

Antallet af deltagerlande er siden starten vokset fra 29 til 46 lande.

Ministrene mødes hvert andet år for at gøre status over, hvor langt de er kommet med reformerne. Ved hvert møde vedtager ministrene et kommuniké, der sætter nye målsætninger og prioriteringer op for Bologna-processen.

6. at styrke den europæiske dimension i uddannelserne
7. at sætte fokus på livslang læring
8. at inddrage uddannelsesinstitutionerne og de studerende i gennemførelsen af Bologna-processen
9. at fremme tiltrækningskraften ved at øge konkurrenceevnen for europæisk videregående uddannelse
10. at sætte fokus på forskeruddannelse og øge synergien mellem forskning og uddannelse i Europa.

Desuden indgår hensynet til den sociale dimension som et grundlæggende element i alle Bologna-relaterede aktiviteter i de videregående uddannelser.

Ministerrådet i London vedtog et kommuniké, som lægger op til en fortsat høj prioritering af indsatsen for anerkendelse af grader og studieperioder. Som noget nyt betoner London-kommunikéet også spørgsmålet om bedre anerkendelse af realkompetence.

Læs mere om Bologna-processen:

På CIRIUS' hjemmeside kan du holde dig ajour med Bologna-processen og finde informationer om processen både nationalt og internationalt. Desuden er der links til Bologna-deklARATIONEN, de efterfølgende kommunikéer og andre relevante dokumenter. Se: www.ciriusonline.dk/bologna

Redskaber, der letter anerkendelsen

Bologna-processen lægger vægt på at udvikle og udbrede redskaber, der kan gøre det lettere at sammenligne kvalifikationer på tværs af forskellige landes uddannelsessystemer og dermed sikre den gensidige anerkendelse og mobilitet.

ECTS

For at lette meritoverførslen og på den måde fremme studentermobiliteten har Bologna-landene forpligtet sig til at implementere meritssystemet ECTS.

ECTS bygger på to grundsten: et pointsystem, der hjælper med at vurdere den studerendes arbejdsbyrde for at gennemføre et uddannelsesforløb; og beskrivelsen af uddannelsesforløbet, som fortæller noget om dets niveau, indhold og forventede læringsudbytte.

Til systemet knytter sig også en karakterskala, der kan anvendes til at omregne udenlandske karakterer til den nye danske karakterskala og omvendt, og andre redskaber, som hjælper den studerende og uddannelsesinstitutionen med at sikre, at meritoverførslen sker gnidningsfrit.

I Danmark blev ECTS-pointsystemet indført for alle videregående uddannelser i 2001.

Du kan læse mere om ECTS og få gode råd om den praktiske anvendelse af ECTS på CIRIUS' hjemmeside. Se: www.ciriusonline.dk/ects.

Diploma Supplement

Allerede Bologna-deklARATIONEN fremhæver betydningen af Diploma Supplement, det oftest engelsksprogede tillæg til eksamensbeviser for videregående uddannelser. Diploma Supplement skal give de færdiguddannede fyldestgørende dokumentation for den uddannelse, de har gennemgået, herunder oplysninger om indholdet, omfanget, niveauet og det erhvervmæssige sigte. Til Diploma Supplement hører en standardbeskrivelse på engelsk af det danske uddannelsessystem.

Det har siden september 2002 været obligatorisk for de videregående uddannelsesinstitutioner i Danmark at udstede et Diploma Supplement til alle, der bliver færdige med en videregående uddannelse.

Du kan læse mere om Diploma Supplement på CIRIUS' hjemmeside: www.ciriusonline.dk/ds.

Kvalifikationsrammer

Kvalifikationsrammer (eller på engelsk: Qualifications Frameworks) beskriver de forskellige uddannelsesniveauer ud fra de slutkompetencer, uddannelserne fører til. I Bologna-processen har Bergen-mødet i 2005 vedtaget en overordnet kvalifikationsramme for det europæiske område for videregående uddannelse. Tanken er, at de enkelte landes kvalifikationer kan sammenlignes via den europæiske referenceramme.

Den danske kvalifikationsramme for videregående uddannelser er blevet revideret i 2007.

Du kan læse mere om kvalifikationsrammer på CIRIUS' hjemmeside: www.ciriusonline.dk/kvalifikationsrammer.